

УДК 341.01

Є. Д. Стрельцова
кандидат юридичних наук, доцент,
заслужений працівник освіти України,
доцент кафедри загальноправових дисциплін та міжнародного права
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ НА УНІФІКАЦІЮ ВНУТРІШНЬОДЕРЖАВНОГО ПРАВА

У вітчизняній науці широко досліджується вплив міжнародного права на внутрішньодержавне (В. Г. Буткевич, М. В. Буроменський, А. С. Гаввердовський, В. Н. Денисов, О. В. Задорожній, І. І. Лукашук, В. В. Мицик, Д. С. Терлецький та ін.), але внаслідок суттєвого ускладнення міжнародно-правової системи обмежуватися при цьому класичними інструментами національно-правової імплементації норм міжнародного права вже не видається можливим: це суттєво спотворює сприйняття справжньої різнобарвності цієї картини. Тому особливого значення набувають організаційно-правові інструменти міжнародних міжурядових організацій, що мають на меті уніфікацію національного законодавства держав-членів і поєднують юридичні і морально-політичні засоби впливу. Міжнародно-правові дослідження такої діяльності майже не проводилися і переважно обмежуються аналізом повноважень органів міжнародних організацій або правової природи активів міжнародного «м'якого» права. Предметне вивчення цього питання є необхідним для розуміння об'єктивної картини факторів впливу на міжнародну уніфікацію національного законодавства держав.

Метою статті є виявлення організаційно-правових механізмів впливу на уніфікацію національного права, виявлення юридичних і політичних інструментів такого впливу та з'ясування їх значення.

Сучасні засоби впливу міжнародного права на національні правові системи відрізняються великою різноманітністю. Це свідчить про загальне ускладнення міжнародно-правової системи, зміцнення її взаємної залежності з національними правовими системами. В сучасних умовах говорити про міжнародні уніфікаційні впливи на національне право і обмежуватися при цьому класичними інструментами національно-правової імплементації норм міжнародного права (трансформація, рецепція, відсилання та їх різновиди) вже не видається можливим: це суттєво обмежує сприйняття справжньої різнобарвності усієї картини. Сучасна характеристика взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права вже неможлива без врахування також міжнародних організаційно-правових механізмів уніфікації, що створені потужними міжнародними організа-

ціями і під безпосереднім впливом яких власне і відбувається уніфікація (як міжнародно-правова, так і внутрішньодержавна – на основі міжнародного права). Створення таких міжнародних організаційно-правових структур і варто розглядати як певну новелу в умовах, коли за допомогою суто міжнародного права та його інструментів не завжди можна досягти бажаних наслідків.

Отже, сучасний світ вже не може існувати без цілої низки потужних засобів організації міжнародних відносин, які забезпечують його життєдіяльність. Сам світ став набагато складнішим, аніж він був менше століття тому. Правила гри в ньому визначаються великими групами міжнародних «гравців», які здатні поставити на службу спільним інтересам неосяжні за розмірами фінансово-економічні, воєнні, політичні ресурси, де спільні інтереси можуть бути вищими за ідеології і де навіть потужні держави не завжди можуть приймати рішення, що мають силу остаточних для усіх інших міжнародно-правових суб'єктів. На думку У. Бека, глобалізація характеризується створенням сукупності транснаціональних держав, які не є національними, а, отже, територіальними, і приймають глобальність в її багатомірності як необоротний стан справ [1, с. 14].

Починаючи з другої половини ХХ ст. більшість країн світу набула членства у складних і впливових багатосторонніх системах міжнародного співробітництва – міжнародних міжурядових організаціях, що насправді переросли у звичайні «клуби за інтересами».

Поява міжнародних таких міжурядових організацій, як Світова організація торгівлі чи Міжнародна організація цивільної авіації та їм подібних, до участі в яких прагнуть всі держави світу або всі держави відповідного регіону, якщо йдеться про Організацію Північно-Атлантичного договору, Раду Європи, Організацію Американських держав, Організацію Ісламської Конференції тощо, є феноменом сучасного світу, що народився не раніше другої половини ХХ ст. Роль таких міжнародних міжурядових організацій у міжнародно-правовому житті не обмежується допоміжно-координаційними функціями, як про це донедавна говорили провідні дослідники. Наприклад, В. Моравецкий, чії роботи лишаються

актуальними до цього часу, виділяв три види основних функцій міжнародної міжурядової організації: регулятивні, контрольні, оперативні. Серед них регулятивна і контрольна функції є, очевидно, найбільш наближеними до предмета нашого дослідження [2, с. 88]. Першу з них пов'язують із прийняттям організацією рішень, але в нашому випадку йдеться далеко не лише про прийняття звичайних рішень, які завжди приймалися міжнародними організаціями, а про другу функцію, пов'язану з безпосереднім здійсненням організацією своєї мети і контролем за цим процесом, але й тут організації набули багато нового.

У міжнародно-правових дослідженнях доречно звертають увагу на зв'язок функцій зі статутними завданнями організації [3], а обмеженість предметної правоздатності міжнародної міжурядової організації її установчим міжнародним договором ні в кого з дослідників, у принципі, не викликає заперечень [4, с. 3–5]. Але з цього не слідує, що практична діяльність організації не вийде за межі такої доктринальної згоди: одна справа – це коли статутні документи організації передбачають адаптацію законодавства держави-учасниці до права організації, а інша справа – коли таких положень у статутному міжнародному договорі нема, а відповідна практика формується. Зокрема, дискусійними залишаються питання тлумачення повноважень організації на основі її статуту, що призвело до появи доктрин домислюваних та іманентних повноважень [5, с. 6; 6, с. 11; 7, с. 3], з якими неминуче пов'язане питання функцій міжнародної організації. Однак, на нашу думку, ані про домислювані, ані про іманентні повноваження у такому разі не йдеться. Коли ми говоримо про міжнародні органи, що здійснюють вплив на міжнародне право і, що є найголовнішим, здійснюють визначальний вплив на внутрішньодержавне право держав-учасниць, правова політика таких держав у визначеній сфері правового регулювання (наприклад, права людини, міжнародна торгівля, морське право) стає частиною політики міжнародної міжурядової організації. Це виключає дискусії навколо правомірності або неправомірності повноважень організації відповідно до її статуту: держави вже мовчазно погодилися з їх правомірністю, оскільки міцно увійшли в орбіту організації. Надалі у держави лишається лише один варіант виходу з-під впливу цієї орбіти – це вихід із самої організації, оскільки ніхто не позбавив державу її суверенного права вступати та виходити з міжнародних міжурядових організацій. Приклад BREXIT є лише ілюстрацією того, наскільки реалістичними можуть бути такі плани навіть для держави з п'ятою економікою світу.

Отже, сформулюємо питання інакше: чи можна здійснення міжнародними міжурядовими організаціями організаційно-правових впливів

на законодавство держави-учасниці зарахувати до наявних функцій, чи це окрема функція? Якщо взяти за основу визначення функцій міжнародної організації як процесів діяльності організації, спрямованих на реалізацію її статутних завдань, то здійснення організаційно-правових впливів на держави-учасниці серед таких завдань не завжди можна знайти, однак це не заперечує ту діяльність, що здійснюють організації. На нашу думку, здійснення таких повноважень належить до різновиду оперативної функції, оскільки саме з цією метою організація приймає нормативні акти і здійснює політику з їх впровадження в державах. Саме на цьому ґрунті часто відбувається міжнародно-правова уніфікація національного законодавства держав-учасниць. Таким чином, оскільки це визнається державами-учасницями і реалізується ними в їх внутрішньодержавній практиці, це все-таки правомірна діяльність міжнародної міжурядової організації, пов'язана з втіленням її статутної мети. Зовсім інша річ – методи (не завжди правові, але такі, що завжди мають правовий результат), за допомогою яких здійснюється ця функція. Їхня головна особливість полягає в тому, що незалежно від обраної моделі співвідношення з міжнародним правом держава ціною своїх політичних чи економічних інтересів *змушена* змінювати власне законодавство. В такий спосіб внутрішньодержавне законодавство уніфікується до рівня потреб відповідно до системи міжнародного співробітництва – універсальної чи регіональної.

Можна побачити принаймні три види міжнародних організаційно-правових механізмів впливу міжнародного права на національне право: перший – на етапі встановлення відносин держави з організацією до початку процедур, пов'язаних зі вступом; другий – на етапі вступу держави до міжнародної організації або міжнародних договорів в її межах; третій – у зв'язку з перебуванням держави у міжнародній організації.

На етапі встановлення або поглиблення відносин держави з міжнародною організацією, що передують вступу, держава вже може зіткнутися з необхідністю доволі високого рівня уніфікації законодавства з правом організації або міждержавного союзу. Але уніфікація за таких умов є мінімальною необхідною, тобто такою, що юридично вже здатна забезпечувати відносини з організацією. Наприклад, в ЄС є три види міжнародно-правових відносин із країнами, що не є його членами [8, с. 16–18].

У двох випадках передбачається *поглиблення відносин держави з Союзом*. По-перше, це рівень відносин ЄС з європейськими державами, що не бажають вступу до ЄС. Із ними укладається договір про Європейський економічний простір. Це найвищий рівень співробітництва між ЄС і західноєвропейськими країнами-членами Європей-

ської асоціації вільної торгівлі. Метою угоди про ЄП є створення єдиного економічного простору між сторонами. Вона фактично відтворює основні положення установчих договорів ЄС та актів вторинного права ЄС, «передбачаючи поширення переважної частини *acquis communautaire* у відповідних сферах на країни ЄАВТ та фактичне включення останніх до функціонування внутрішнього ринку ЄС. Завдяки високому рівню інтеграції економік країн – учасниць асоціації Угода про ЄП створює для асоційованих країн такий статус, який фактично є заміною членства в Євро-союзі, не передбачаючи, однак, участі цих країн у роботі органів об'єднання, а також співробітництва у сфері зовнішньої та внутрішньої політики» [9, с. 151].

По-друге, це угоди про асоціацію. В установчих договорах ЄС поняття асоціації вживається у двох випадках, кожен з яких передбачає необхідність певного рівня адаптації законодавства, а отже, уніфікації його з правом ЄС. Один із видів угод про асоціацію укладається з неєвропейськими державами, що априорі не претендують на членство в ЄС. Відповідно до ст. 198 Договору про функціонування ЄС¹, це так звані «заморські країни і території» – суб'єкти, з якими деякі держави-члени Європейського Союзу історично підтримують особливі відносини. Зокрема, це угоди про асоціацію з Ізраїлем, Коста-Рікою, Сальвадором, Гватемалою, Гондурасом, Нікарагуа, Панамою та ін. Метою асоціації у такому разі є юридичне забезпечення потрібного рівня стабільних, але не підготовчих відносин до вступу в ЄС.

По-третє, це угоди про асоціацію, що укладаються ЄС з європейськими державами, які мають на меті членство в Союзі. В останньому випадку є підстави говорити про *встановлення або поглиблення відносин держави з організацією, що передують етапу вступу до міжнародної організації*. У ст. 217 Договору про функціонування ЄС передбачено укладання угод про асоціацію ЄС із третіми країнами чи міжнародними організаціями, «що характеризуються взаємними правами й обов'язками, спільними діями і особливими процедурами». Такі угоди в різні часи укладалися з Норвегією, Ісландією, Ліхтенштейном, Грецією, Хорватією, Чорногорією, Грузією та ін. В 2014 р. угоду укладено з Україною. Держави, що укладають такі угоди, зазвичай мають намір набути членства в Союзі.

Оскільки йдеться про типову систему відносин у межах угод про асоціацію, то можна загалом оцінити рівень потрібної адаптації внутрішньодер-

жавного законодавства до права ЄС на прикладі України. Україна уклала Угоду про асоціацію з ЄС 21 березня 2014 р. [10], 16 вересня 2014 р. її було ратифіковано Верховною Радою України [11], а з 1 січня 2016 р. її почали тимчасово застосовувати [12]. 25 жовтня 2017 р. Кабінетом Міністрів України було ухвалено План заходів із виконання Угоди [13], що передбачає 1 943 завдання у 27 сферах. За виконання завдань відповідальні 106 органів влади України. Кожне з цих завдань відповідає окремій статті Угоди або імплементує визначені норми права (*Acquis*) Європейського Союзу. З іншого боку, реалізація Угоди знаходиться під контролем Європейського Союзу. Про це свідчить її включення до права ЄС, що передбачає постійний моніторинг її виконання органами Європейського Союзу, а також із боку Європейського Суду справедливості [14, с. 227]. Цікаво й інше: у процесі створення зони вільної торгівлі з третіми країнами «ЄС широко використовує практику включення до цих угод положень, аналогічних за своїм змістом тим, що закріплені в актах первинного або вторинного права Євросоюзу, або таким, які відсилають до актів ЄС. Тим самим створюються засади для проникнення закріплених у міжнародних угодах про ЗВТ положень права Євросоюзу у внутрішні правопорядки третіх країн» [9, с. 153].

На етапі вступу до міжнародної міжурядової організації перед державою може виникнути потреба додаткової попередньої адаптації законодавства до права організації. Етап вступу за часом може бути доволі тривалим і значною мірою залежить саме від виконання державою вимог щодо узгодження законодавства з правом міжнародної організації або міждержавного союзу. Саме цей часовий проміжок пов'язаний із найбільшими змінами в правовій системі держави-претендента.

Масштаби адаптації законодавства можуть бути досить значними. Наприклад, вступ до Світової організації торгівлі вимагає від кандидата на членство адаптувати національне законодавство та практику його застосування до зобов'язань за Угодою СОТ². У рамках цієї діяльності Україна ухвалила понад 50 законів, необхідних для адаптації українського законодавства до вимог СОТ. В іншому випадку, однією з основних статутних умов для вступу країни до Ради Європи є визнання державою-кандидатом принципу верховенства права, зобов'язання забезпечити права людини та основоположні свободи всім особам, що знаходяться під її юрисдикцією, і щиро та ефективно співпрацювати задля досягнення мети Ради

¹ Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06.

² Відповідно до статті XVI:4 Угоди СОТ вимагає від кожного Члена, щоб їхні закони, норми та адміністративні процедури дотримувались зобов'язань, що містяться в угодах СОТ.

(ст. 3 Статуту Ради Європи) [15]. Це може вимагати необхідність узгодження законодавства держави кандидата, в тому числі конституції, з цими умовами. Організація це ретельно перевіряє та фіксує у висновку щодо заявки на вступ [16]. Так само вступ до одного з найважливіших міжнародних інструментів Ради Європи – Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод – передбачає обов'язкову перевірку законодавства держави [17].

Такі вимоги можуть бути висунуті до держав, що виявили бажання приєднатися до деяких загальних міжнародних договорів, які спрямовані на формування ключових аспектів світового правопорядку, зокрема, в питаннях створення єдиного правового простору із захисту приватних прав, хоча це і не відбувається в межах міжнародної міжурядової організації. В такому разі можна говорити про міжнародний квазі-організаційно-правовий механізм впливу, що спирається на неформалізовану, але юридично закріплену спільну ініціативу учасників міжнародного договору.

Наприклад, міжнародним договором може бути передбачена поведінка двох видів: або заперечення сторонами договору участі в ньому ненадійних партнерів, або вимога до майбутньої сторони змінити своє законодавство перед тим, як приєднатися до договору. Зокрема, якщо держави-учасниці такого міжнародного договору не впевнені в тому, що новий учасник буде добросовісно його виконувати, маючи на увазі адаптацію й уніфікацію свого права з умовами договору, та узгоджувати практику правозастосування з такими змінами, держави можуть заперечити проти його участі в договорі. Так, у ч. 1 ст. 31 Гаазької конвенції з питань цивільного процесу [18] та в ч. 1 ст. 28 Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах [19] міститься ідентична норма про право приєднатися до Конвенцій, «якщо тільки одна або більше держав, які ратифікували її, не висловили проти цього заперечень протягом шести місяців від дати повідомлення Урядом Нідерландів про таке приєднання». І. О. Ємець констатує у цьому контексті цікаву ситуацію, що, на нашу думку, безпосередньо пов'язана з неправовим «примусом» нових учасників міжнародного договору до уніфікації свого права з іншими учасниками в межах предмета договору: «<...> максимально широке коло учасників загальних міжнародних договорів про правову допомогу не знімає, тим не менш, питання про небажання окремих держав мати спільні міжнародно-правові зобов'язання з деякими іншими державами. Тому в багатьох таких договорах поширеною є практика відмови держав-учасниць визнавати свої зобов'язання за ним перед його новими учасниками» [20, с. 86].

В іншому випадку міжнародний договір ще до вступу в нього може вимагати попередньої уніфікації законодавства держави з його нормами і навіть передбачати обов'язкову відмову від інших міжнародних договорів. Це трапляється не часто, але цілком можливе, як свідчить практика. Так, Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р. в ст. 99 беззаперечною умовою приєднання до неї називає обов'язок держави разом із ратифікацією цієї Конвенції денонсувати Гаазьку конвенцію про єдиний закон щодо укладення договорів міжнародної купівлі-продажу товарів 1964 р. та Гаазьку конвенцію про міжнародну купівлю-продаж товарів 1964 р. та передбачає, що для держав-учасниць цих двох Конвенцій нова Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів «не набуває чинності, доки така денонсація, яка може вимагатися від цих держав, стосовно двох останніх Конвенцій, не набуде чинності» [21].

Зрештою, необхідність для держави періодичного реформування національного законодавства, в тому числі уніфікація, може бути пов'язаною з перебуванням держави у міжнародній організації або міжнародному багатосторонньому договорі під егідою цієї організації. З цією метою деякі міжнародні організації можуть напрацьовувати та спрямовувати спеціальну політику. Наприклад, матеріальне право СОТ поділяють на п'ять категорій, одна з яких – правила щодо заохочення гармонізації національного законодавства в окремих галузях [22].

Є непоодинокі випадки запровадження міжнародними організаціями міжнародного моніторингу законодавства та практики судових та адміністративних органів держав-членів. Концепція позитивних та негативних обов'язків держави, що зазвичай застосовується в цих випадках, передбачає формальний обов'язок держави узгодити законодавство з міжнародно-правовими зобов'язаннями і забезпечити практику його застосування в національних правозастосовчих органах. Наприклад, саме так у разі оцінки національного законодавства вчиняє Група держав проти корупції (GRECO) [23, с. 13–15].

Ще однією особливістю міжнародно-правових основ уніфікації внутрішньодержавного законодавства є те, що разом із класичним поняттям уніфікації національних правових систем на основі міжнародного права з'явилося поняття «м'якої» уніфікації як специфічної реакції держав на неминучу потребу уніфікувати своє законодавство. До цього варто додати, що міжнародне право запозичує національно-правові інструменти уніфікації права. Н. Кріч з аналогічного приводу зазначає, що багато адміністративних і регулятивних функцій переходять від національних до міжнародних

механізмів «через наявність різних форм» від обов'язкових рішень до угод, що не зобов'язують, актів міжурядових мереж, «дій місцевого адміністративного характеру в контексті глобальних режимів». При цьому згаданий автор зазначає, що глобальне управління, яке він називає міжнародним адміністративним правом, передбачає «плюралізм процедур і режимів», які прагнуть встановити процедури відповідальності та систему права [24, с. 3, 10]. Специфіка «м'якої» уніфікації дає змогу конвенційним контрольним органам найбільш ефективно пристосовувати практику застосування багатосторонніх міжнародних договорів до потреб міжнародної інтегрованої спільноти. З іншого боку, в умовах міжнародної міжурядової організації «м'яка» уніфікація може бути єдиним засобом надання «юридичної» сили рішенням організації, потрібним для збереження міжнародного інтегрованого простору.

Отже, як можна побачити, уніфікація національного законодавства відбувається під впливом міжнародно-правових і організаційно-правових чинників. Загалом варто зазначити, що міжнародно-правовими основами уніфікації національного законодавства можуть бути лише міжнародно-правові норми, що створюють для держав відповідні міжнародно-правові зобов'язання. Інакше втрачається основоположне значення вчення про природу міжнародно-правових договірних норм, де суверенна згода держави на обов'язковість для неї того чи іншого правила поведінки є визначальною, за виключенням загальновизнаних норм міжнародного права, де відсутність такої згоди може і не мати значення [3, с. 161–164]. На нашу думку, саме такою має бути основоположна методологічна засада впливу міжнародного права на внутрішньодержавне право. Звісно, можна говорити про існування політичних або економічних інтересів, що виступають рушійною силою для змін національного законодавства і, зрештою, мають наслідком його певну уніфікацію із законодавством інших держав. Але в межах міжнародно-правового дослідження такі політико-економічні засоби впливу, що беззаперечно реально існують і можуть бути достатньо впливовими, треба принципово відрізнити від юридичних засобів. Останні створюють міжнародно-правові зобов'язання і саме тому покладають на державу зовсім інший рівень відповідальності. Крім того, з огляду на розвиток концепції міжнародного «м'якого» права в доктрині міжнародного права виникає змога враховувати і цю обставину, досліджуючи юридичні підстави уніфікації національного законодавства.

Література

1. Beck U. What is Globalization? Translation by Patrick Camiller. Introduction. Cambridge: Polity. 2000. P. 14. URL: <https://eportfolios.macaulay.cuny.edu/maciuka14/files/2014/01/Beck-What-Is-Globalization.pdf>.
2. Моравецкий В. Функции международной организации. Москва, 1976. С. 88; Похлебаева А. В. Функции международной организации по миграции. *Белорусский журнал международного права и международных отношений*. 2003. № 1. С. 16–20. URL: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/31668/1/2003_1_JILIR_pokhlebaeva.pdf.
3. Міжнародне право. Основи теорії : Підручник для студ. вищ. навч. закл. спец. «Міжнародне право», «Міжнародні відносини» / В. Г. Буткевич, В. В. Мицик, П. В. Задорожній. Київ : Либідь, 2002. 608 с.
4. Маргиев В. И. Вспомогательные органы Генеральной Ассамблеи ООН : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 ; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. Юрид. фак. Москва, 1974. 16 с.
5. Саттарова Г. С. Компетенция межправительственных организаций : автореф. дис. ... канд. юрид. наук ; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. Юрид. фак. Москва, 1987. 25 с.
6. Paulsson L. Delegation of powers to United Nations Subsidiary Organs. University of Lund. 2004. 75 p. URL: <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=1561106&fileId=1565528>.
7. Тривайло А. Правовая природа полномочий международных организаций. *Право и жизнь*. 2011. № 162(12). URL: <http://www.law-n-life.ru/archn160.aspx>.
8. Костюченко Я. М. Еволюція укладання угод про асоціацію Європейським Союзом із третіми країнами та/або міжнародними організаціями: теоретичні та історичні аспекти. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2017. Вип. 3. С. 14–29.
9. Березовська І. А. Угоди про асоціацію в праві Європейського Союзу. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. Випуск 121 (частина І). С. 147–156.
10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
11. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2>.
12. Щодо тимчасового застосування міжнародного договору : Лист Міністерства закордонних справ України від 30.11.2015 р. № 72/14-612/1-2980. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2980321-15>
13. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-p>.

14. Березовська І. А. Угоди про асоціацію в практиці Суду ЄС. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2012. Вип. 111. Част. І. С. 226–232.

15. Статут Ради Європи, 05.05.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001

16. Висновок N 190 (1995) Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо заявки України на вступ до Ради Європи. Страсбург, 26.09.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_590.

17. Compatibility of Ukrainian Law and Practice with the Requirements of the European Convention on Human Rights (Articles 3, 5, 6, 10, 13 and 1 and 3 of Protocol No 1). Kyiv and Strasbourg, December 2000. Doc. HRCAD (2001)4. December 2001. 177 p.

18. Конвенція по вопросам гражданского процесса от 01.03.1954 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_083.

19. Конвенція про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах від 15.11.1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_890.

20. Ємець І. О. Міжнародні договори України про правову допомогу в цивільних справах : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 ; Національний юридичний університет України імені Ярослава Мудрого. Харків : 2017. 204 с.

21. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11.04.1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003.

22. Ван ден Боше П., Бекетов С. Вступ до права Світової організації торгівлі. Київ : Ін Юре. 2011. 87 с.

23. Нуруллаев І. С. О. Міжнародно-правове співробітництво в системі Ради Європи у боротьбі з корупцією : монографія. Київ : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ, 2009. 160 с.

24. Krisch N., Kingsbury B. Introduction: Global Governance and Global Administrative Law in the International Legal Order. *European Journal of International Law*. 2006. Vol. 17. № 1. P. 1–13. URL: <https://academic.oup.com/ejil/article/17/1/1/411014>.

Анотація

Стрельцова Є. Д. Міжнародні організаційно-правові механізми впливу на уніфікацію внутрішньодержавного права. – Стаття.

Міжнародно-правова уніфікація є універсальним механізмом розвитку міжнародного правопорядку, який реалізується у різних міжнародних організаційно-правових контекстах. У статті доведено, що уніфікація відбувається під впливом міжнародно-правових і організаційно-правових чинників. Досліджено основні

засоби організаційно-правового впливу на уніфікацію національного права, виявлено їх спільні риси і особливості, звернуто увагу на поєднання юридичних і політичних інструментів впливу та розкрито їх значення.

Ключові слова: міжнародна договірно-правова уніфікація, міжнародні міжурядові організації, Світова організація торгівлі, Рада Європи, Європейський Союз, взаємодія міжнародного і національного права.

Аннотация

Стрельцова Е. Д. Международные организационно-правовые механизмы влияния на унификацию внутригосударственного права. – Статья.

Международно-правовая унификация является универсальным механизмом развития международного правопорядка, который реализуется в различных международных организационно-правовых контекстах. В статье доказано, что унификация происходит под влиянием международно-правовых и организационно-правовых факторов. Исследованы основные средства организационно-правового воздействия на унификацию национального права, выявлены их общие черты и особенности, обращено внимание на сочетание юридических и политических инструментов влияния и раскрыто их значение.

Ключевые слова: международная договорно-правовая унификация, международные межправительственные организации, Всемирная организация торговли, Совет Европы, Европейский Союз, взаимодействие международного и национального права.

Summary

Streltsova Ye. D. International organizational and legal mechanisms of influence on the unification of domestic law. – Article.

International legal unification is a universal mechanism for the development of the international legal order, which is implemented in various international organizational and legal contexts. The article argues that unification occurs under the influence of international legal and organizational legal factors. The main means of organizational and legal impact on the unification of national law are investigated, their common features and peculiarities are revealed, attention is drawn to a combination and identification of legal and political instruments of influence.

Key words: unification through international treaties, international governmental organizations, World trade organization, Council of Europe, European Union, interaction between international and national law.